

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ СОЦІОЛОГІЇ

УХВАЛЕНО

Вченою радою Інституту
соціології НАН України
«28» травня 2024 р.
Протокол № 5

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

МЕТОДОЛОГІЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	054 Соціологія
освітній рівень	третій освітньо-науковий (PhD доктор філософії)
освітньо-наукова програма	Соціологія
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2024/2025
Семестр	1-2
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік/іспит

Викладачі: д.соц.н., ст.н.с. Стегній О.Г. (1 семестр),
д.соц.н., ст.н.с. Чепурко Г.І. (2 семестр)

Розробники:

Стегній Олександр Григорович –

доктор соціологічних наук, провідний науковий співробітник відділу методології та методів соціології

Чепурко Гульбаршин Іскаківна –

доктор соціологічних наук, завідувач відділу соціальної експертизи

РЕКОМЕНДОВАНО:

Випусковим відділом

Протокол № 4 від «14» травня 2024 р.

Завідувач відділом (Скокова Л.Г.)

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-наукової програми «Соціологія»

Злобіна О.Г.

1. Мета – ознайомлення аспірантів з сучасною методологією науки, сукупністю методологічних засобів науки, системою організації науково-дослідницької діяльності, технологією соціологічного дослідження, сучасними методами досліджень в соціології; надання аспірантам знання та вміння, що створюють необхідне методологічне, організаційне підґрунтя для здійснення фахової науково-дослідницької роботи в соціології, її презентації науковій спільноті; формування навичок наукової роботи, оволодіння загальнонауковими принципами дослідження, використання методів наукового пізнання, практичного застосування новітніх технологій аналізу даних

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни (за наявності):

Знати

- характеристики основних методів наукового пізнання
- методи, прийоми та стратегії аргументації;
- визначення мети та завдань соціологічного дослідження;
- сутність кількісної та якісної методологій

Вміти

- працювати з масивом публікацій із соціології: вести пошук, накопичення та обробку наукової інформації;
- проводити кількісні та якісні дослідження

Володіти елементарними навичками

- здійснення теоретичної інтерпретації основних теоретичних понять;
- збору емпіричних даних;
- аналізу даних кількісних та якісних досліджень

3. Анотація. сутність дисципліни розкриває зміст понять «методологія», «методика», «методи дослідження», формує розуміння науки як дослідження. В курсі розглядаються конкретно-науковий, загально-науковий та філософський рівні методології, структура теоретичного та емпіричного знання в єдності з методами теоретичного та емпіричного дослідження. Висвітлюються методологічні проблеми нелінійної науки, які визначають стан сучасної методології науки.

Подаються принципи формулювання наукової проблеми, визначення актуальності, мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження. Розглядаються форми презентації результатів дослідження. Обговорюється проблема підвищення ефективності наукової діяльності та різноманіття підходів до її розв'язання, створюються умови для рефлексії над власним дослідницьким досвідом. Особлива увага приділяється питанню академічної чесності при проведенні наукових досліджень та публікації їх результатів.

Дисципліна спрямована на розгляд особливостей методології різних типів наукового дослідження, акцент зроблений на проблемі вибору методологічного підґрунтя соціального пізнання в конкретному науковому дослідженні: «кількісна» та «якісна» парадигми. Особлива увага приділяється розгляду сучасних технологій обробки різних типів даних, які використовуються в наукових дослідженнях. Розглядаються способи збору, обробки і аналізу інформації кількісними та якісними методами.

Вивчення дисципліни сприяє загальному професійному розвитку аспіранта, його ознайомленню з основними принципами методології і організації наукових досліджень, новітніми технологіями аналізу емпіричних даних.

4. Завдання (навчальні цілі): оволодіння аспірантами сучасними методологічними концепціями, основами методології наукового пізнання та методикою наукових досліджень та освоєння навичок усвідомленого формування методологічної позиції власного наукового

дослідження та використання при його проведенні новітніх методів кількісних та якісних досліджень.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- надати знання про основні методи наукового пізнання; сучасні ідеали та норми наукового дослідження
- сформулювати здатність розв’язувати наукові проблеми на основі системного наукового світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності
- засвоїти принципи визначення концептуальних засад дослідження, методичні та процедурні основи отримання нового знання
- опанувати навички організації дослідницької діяльності
- поглибити практичні навички аспірантів із застосування новітніх кількісних та якісних методів у соціологічних дослідженнях

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	2	3	4	5
ЗК01	Знати функції науки як системи знань, соціального інституту та дослідницької діяльності; особливостей наукової діяльності та наукового знання; вміти вирізняти методологічні відмінності гуманітарних і природничих наук	<i>Лекції, семінари, самостійна робота за темами, індивідуальна письмова робота:</i> Тема 1; Тема 2. Тема 16; Тема 17; Тема 18.	Поточний контроль, участь у дискусійній частині лекції, доповіді за темою семінарського заняття, участь у індивідуально-груповому обговоренні, оцінка індивідуального письмового завдання	10%
	Зміти абстрактно мислити аналізувати та синтезувати результати якісних та кількісних соціологічних досліджень			
ЗК02	Знати змістовне поняття наукового методу, відмінностей методу і методології; знати основні методи наукового дослідження; мати чітке уявлення про багаторівневість методології сучасної науки, її різноманітність	<i>Лекції, семінари, самостійна робота за темами:</i> Тема 2; Тема 3; Тема 11; Тема 14	Поточний контроль, участь у дискусійній частині лекції, доповіді за темою семінарського заняття, участь у індивідуально-груповому обговоренні	10%
	Знати методи пошуку, оброблення та аналізу якісної та кількісної інформації з різних джерел			
ЗК03	Комунікувати з колегами для проведення досліджень та отримання баз даних.	<i>Лекції, семінари, індивідуальна письмова робота, самостійна робота за темами:</i>	Поточний контроль, участь у дискусійній частині лекції, доповіді за темою	10%

		Тема 3; Тема 9; Тема 12; Тема 15	семінарського заняття, участь у індивідуально-груповому обговоренні, оцінка індивідуального письмового завдання	
ЗК04	Знати сутність теоретичних методів наукового дослідження; послідовність проведення та особливість теоретичних досліджень; порядок використання методів при здійсненні наукового дослідження Вміти розв'язувати комплексні проблеми соціології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності	<i>Лекції, семінари, самостійна робота за темами:</i> Тема 1; Тема 2; Тема 9; Тема 10; Тема 13	Поточний контроль, участь у дискусійній частині лекції, доповіді за темою семінарського заняття, участь у індивідуально-груповому обговоренні	10%
СК01	Вміти розрізняти відмінності між науковою та соціальною проблемою, предметом і об'єктом наукового дослідження; Вміти виконувати оригінальні якісні та кількісні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в соціології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках	<i>Лекції, семінари, самостійна робота за темами:</i> Тема 3; Тема 4; Тема 7; Тема 11; Тема 14	Поточний контроль, участь у дискусійній частині лекції, доповіді за темою семінарського заняття, участь у індивідуально-груповому обговоренні	10%
СК02	Самостійно визначати основні складові соціологічного дослідження; розуміти сутність перетворення емпіричного соціального факту в науково-теоретичний факт; розуміти особливості методологічних підходів в галузевій соціології	<i>Семінари, самостійна робота за темами:</i> Тема 6; Тема 7; Тема 8.	Поточний контроль, участь у дискусійній частині лекції, доповіді за темою семінарського заняття, участь у індивідуально-груповому обговоренні	10%
СК03	Вміти теоретично інтерпретувати понятійний апарат, операціоналізувати предмет соціологічного дослідження та розробляти відповідні емпіричні індикатори вимірювання Знати сучасні методи та інструменти якісних та кількісних	<i>Лекції, семінари, самостійна робота за темами:</i> Тема 3; Тема 9; Тема 10; Тема 13.	Поточний контроль, участь у дискусійній частині лекції, доповіді за темою семінарського заняття, участь у	10%

	емпіричних досліджень у сфері соціології, алгоритми знаходження електронних баз даних та ресурсів.		індивідуально-груповому обговоренні	
СК04	Бути спроможними викладати якісні та кількісні методи соціологічних досліджень у закладах вищої освіти	<i>Семінари, самостійна робота за темами:</i> Тема 12; Тема 15	Поточний контроль, доповіді за темою семінарського заняття, участь у індивідуально-груповому обговоренні	10%
СК05	Комунікувати з дослідницькими групами у сфері соціології, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень	<i>Семінари, самостійна робота за темами:</i> Тема 7; Тема 8; Тема 9; Тема 12; Тема 15	Поточний контроль, доповіді за темою семінарського заняття, участь у індивідуально-груповому обговоренні	10%
СК06	Самостійно розробляти програму соціологічного дослідження	<i>Семінари, підсумкове есе, самостійна робота за темами:</i> Тема 3; Тема 4; Тема 6	Поточний контроль, доповіді за темою семінарського заняття, участь у індивідуально-груповому обговоренні, оцінка підсумкового есе	10%
СК07	Вміти аналізувати та оцінювати сучасний стан, та ключові тенденції розвитку соціології.	<i>Семінари, самостійна робота за темами:</i> Тема 4; Тема 5; Тема 7 ; Тема 16; Тема 17; Тема 18	Поточний контроль, доповіді за темою семінарського заняття, участь у індивідуально-груповому обговоренні, оцінка індивідуального письмового завдання	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	Загальні компетентності	Спеціальні компетентності
Програмні результати навчання (назва)		

PH01 Мати передові концептуальні та методологічні знання з соціології та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, та отримання нових знань у сфері соціології та/або здійснення інновацій	ЗК02	ЗК03	—	СК01	СК03	СК05
PH05 Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з соціології та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики.	ЗК02	ЗК04	—	СК01	СК03	СК06
PH07 Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи	ЗК01	ЗК02	—	СК02	СК03	—
PH09. Глибоко розуміти загальні принципи та методи соціально-поведінкових наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері соціології та у викладацькій практиці	ЗК01	ЗК02	ЗК04	СК01	СК04	СК07

7. Схема формування оцінки.

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Участь у дискусійній частині лекції	2	Активна участь, аргументовані, змістовні судження і зауваження
	1	Фрагментарна участь у дискусії
	0	Відсутність на лекції
Участь у дискусії, в обговоренні виступів колег на семінарському занятті	2	Активна участь у дискусіях; фахова постановка питань, аргументовані і логічні зауваження
	1	Фрагментарна участь, окремі репліки, запитання
	0	Відсутність на семінарському занятті
Доповіді за темою семінарського заняття	9-10	Доповідь підготовлена і презентовано вчасно. Високий рівень фахових компетентностей.
	6-8	Доповідь підготовлена і презентовано вчасно. Високий рівень опанування матеріалу, повністю досягнуті поставлені завдання
	1-5	Доповідь підготовлена, проте наявні неточності і пробіли знань.
	0	Доповідь не підготовлена.
Індивідуальне письмове завдання за темою семінарського заняття	7-8	Письмове завдання представлено вчасно. Високий рівень опанування матеріалу, повністю досягнуті поставлені завдання
	5-7	Письмове завдання підготовлено вчасно, проте наявні неточності і пробіли знань.
	1-4	Письмове завдання підготовлено проте тема розкрита поверхово і з помилками

	0	Письмове завдання не підготовлено
Презентація тексту підсумкового есе за проблематикою курсу	18-20	Роботу представлено вчасно. Високий рівень оволодіння теоретико-методологічними засадами виконання завдання, поставлені мета і завдання вирішуються чітко та послідовно
	10-17	Роботу представлено вчасно. Продемонстровано певний рівень оволодіння теоретико-методологічними засадами виконання завдання, але викладу і презентації не вистачає чіткості та послідовності
	1-9	Робота має суттєві недоліки - поставлені завдання не вирішені, автор припускається неточностей і помилок. Переважають загальні фрази замість змістовного викладу
	0	Завдання не виконано у визначений викладачем термін без поважних причин або виконане з порушенням норм академічної доброчесності.
Екзамен (усний)	37-40	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
	30-36	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
	21-29	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
	13-20	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності
	1-12	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми, допускаючи при цьому суттєві помилки

При викладанні дисципліни використовуються наступні методи контролю знань студентів:

- усний контроль (опитування – індивідуальні або фронтальні, колоквіуми, дискусії, круглі столи, захист виконаних робіт);
- письмовий контроль (підготовка рефератів, тез, написання есе та ін.);
- стандартизований (тестовий) контроль;

– самоконтроль знань студентів і взаємоконтроль.

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал навчальної дисципліни, який перевіряється під час поточного і підсумкового контролю з метою встановлення рівня і якості засвоєння знань, формування необхідних для майбутньої професійної діяльності навичок і вмінь.

Поточний контроль передбачає оцінювання успішності студентів під час аудиторних (семінарських, практичних, індивідуальних) занять та виконання ними окремих індивідуальних, завдань (написання рефератів, тематичних повідомлень тощо). При поточному контролі оцінюється: активність роботи студентів на семінарських або практичних заняттях, результати виконання ними індивідуальних завдань, якість підготовлених тематичних повідомлень;

Контроль на семінарських заняттях – оцінювання виступів студентів, відповідей на питання поставлені викладачем, оцінка виконання завдань під час самостійних робіт, оцінювання внеску окремих студентів у групову роботу.

Модульний контроль за окремим змістовим модулем – оцінювання в балах рівня опрацювання студентом теоретичного та практичного матеріалу в межах окремого залікового модуля певної навчальної дисципліни.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання у формі ЗАЛІКУ:

Залік – виставляється за результатами роботи аспіранта впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів.

- підсумкове оцінювання у формі ЕКЗАМЕНУ:

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Екзамен – письмова або усна відповідь на питання, що містяться в білеті. Питання білетів можуть доводитися до студентів заздалегідь. Білети готує викладач, вони затверджуються на засіданні випускового відділу і підписуються завідувачем відділу. Викладач має оцінити якість відповіді студента за прийнятою шкалою академічних оцінок.

- умови допуску до підсумкового екзамену:

У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче 35 балів) або «незадовільно» (35-59 балів) аспірант повинен додатково виконати індивідуальні завдання для підвищення рівня своїх знань і повторно перескласти підсумковий контроль. Слухач має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо».

7.2 Організація оцінювання: (обов'язково зазначається порядок організації передбачених робочою навчальною програмою форм оцінювання із зазначенням орієнтовного графіку оцінювання).

Викладач оцінює роботу аспіранта на кожному занятті, бали нараховуються за всі форми робіт, які передбачені для опрацювання конкретних тем, відповідно до вимог і критеріїв оцінювання. Загальні умови визначення навчального рейтингу аспіранта наведені в таблиці:

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми оцінювання	Кількість	Максимум балів	Разом
Частина перша			
Участь у дискусійній частині лекції	6	2	12
Доповіді за темою семінарського заняття	3	10	30
Індивідуальне письмове завдання за темою	4	8	32

семінарського заняття			
Участь у дискусії, в обговоренні виступів колег на семінарському занятті	3	2	6
Презентація тексту підсумкового есе за проблематикою курсу		1	20
ВСЬОГО			100
Частина друга			
Доповіді за темою семінарського заняття	5	10	50
Участь у дискусії, в обговоренні виступів колег на семінарському занятті	5	2	10
Підсумковий контроль - екзамен		40	40
ВСЬОГО			100

7.3 Шкала відповідності оцінок

A (відмінно)	90-100
B (дуже добре)	82-89
C (добре)	75-81
D (задовільно)	65-74
E (достатньо)	60-64
FX (незадовільно)	35-59
F(неприйнятно)	0-34
Зараховано	60-100
Не зараховано	0-59

8. Структура навчальної дисципліни «Методологія, організація та технологія наукових досліджень»

Тематичний план занять з дисципліни «Методологія, організація та технологія наукових досліджень»

№ з/п	Номер і назва теми	Кількість годин			Сам. робота
		лекції	семінари	консультації	
ЧАСТИНА I. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ					
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичне і методологічне підґрунтя наукових досліджень</i>					
1	Тема 1. Наука як дослідницька діяльність	2	—		8
2	Тема 2. Структура та логіка наукових досліджень	2	—		8
3	Тема 3. Базова модель процесу наукового дослідження	2	—		8
<i>Змістовий модуль 2. Загальнонаукові принципи соціології як науки</i>					
4	Тема 4. Соціологія і суспільство: принципи соціологічного знання	2	—		8
5	Тема 5. Ключові наукові парадигми в соціології	2	—		8
6	Тема 6. Типологія соціологічних досліджень	2	—		8
<i>Змістовий модуль 3. Методологічні принципи соціологічного дослідження</i>					
7	Тема 7. Методологічні проблеми соціологічної науки	—	4		6
8	Тема 8. Поняття та загальна характеристика емпіричних методів дослідження	—	4		6
9	Тема 9. Наукова та методологічна культура наукової	—	2		6

	діяльності				
Разом частина I		12	10		66
ЧАСТИНА II. КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ МЕТОДИ В СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ					
<i>Змістовий модуль 4. Методологія кількісних соціологічних досліджень</i>					
10	Тема 10. Кількісна методологія у соціології	2	—		8
11	Тема 11. Основні методи кількісного дослідження та аналіз отриманих даних	2	—		8
12	Тема 12. Особливості методології кількісного дослідження	—	2		8
<i>Змістовий модуль 5. Методологія якісних соціологічних досліджень</i>					
13	Тема 13. Якісна методологія у соціології	2	—		8
14	Тема 14. Основні методи якісного дослідження та аналіз отриманих даних	2	—		8
15	Тема 15. Особливості методології якісного дослідження	—	2		8
<i>Змістовий модуль 6. Аналіз та інтерпретація результатів соціологічних досліджень</i>					
16	Тема 16. Аналіз даних кількісного дослідження	—	4		6
17	Тема 17. Аналіз даних якісного дослідження	—	4		6
18	Тема 18. Інтерпретація отриманих результатів	—	4		6
Разом частина II		8	16	2	66
ВСЬОГО за дисципліною 180 годин		20	26	2	132

Загальний обсяг **180 год**, в тому числі (вибрати необхідне):

Лекцій – **20 год**.

Семінари – **26 год**.

Консультації – **2 год**.

Самостійна робота – **132 год**.

Зміст навчальної дисципліни «Методологія, організація та технологія наукових досліджень»

№ з/п	Номер і назва теми	Кількість годин	
		структура	Література
ЧАСТИНА І. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ			
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичне і методологічне підґрунтя наукових досліджень</i>			
1	Тема 1. Наука як дослідницька діяльність.	1. Наука як система знань, соціальний інститут та дослідницька діяльність 2. Особливості наукової діяльності та наукового знання. 3. Наукова картина світу як складова засад наукового дослідження.	2,4,6,20
2	Тема 2. Структура та логіка наукових досліджень.	1. Основи наукової організації дослідного процесу. 2. Вибір та формулювання проблеми дослідження. 3. Сучасні підходи до організації дослідницької роботи.	2,6, 17,18
3	Тема 3. Базова модель процесу наукового дослідження.	1. Актуалізація проблеми й формулювання теми наукового дослідження. 2. Вихідні ідеї та робочі гіпотези. 3. Програма наукового дослідження та її розробка. 4. Представлення наукових результатів. Вимоги до результатів дослідження: репрезентативність, адитивність, однозначність, зіставність, контрольованість.	1,4.17,18
<i>Змістовий модуль 2. Загальнонаукові принципи соціології як науки</i>			
4	Тема 4. Соціологія і суспільство: принципи соціологічного знання.	1. Тривіальне та соціологічне знання: сутність та відмінність. 2. Основні характеристики соціології як науки, науковий метод та мова наукової дисципліни. 3. Основні соціологічні підходи до розуміння сутності суспільства.	3,5,8, 22
5	Тема 5. Ключові наукові парадигми в соціології.	1. Різноманітність трактувань основних якостей соціологічної науки, важливість соціологічної уяви в розумінні латентних структурних параметрів соціальних явищ. 2. Особливості та види протосоціологічного знання (Огюст Конт, Герберт Спенсер). 3. Структурні парадигми теоретичної соціології. 4. Інтерпретативні парадигми сучасної соціології	3,4,5,8
6	Тема 6. Типологія соціологічних досліджень.	1. Соціологічне дослідження як система логічно послідовних методологічних, методичних та організаційно-технічних процедур. 2. Критерії типології конкретно-соціологічних досліджень: глибина аналізу і	5,7,13

		складність поставлених задач, застосований метод збору даних, кількість здійснених замірів об'єкту. 3. Пілотажне, описове та аналітичне дослідження.	
Змістовий модуль 3. Методологічні принципи соціологічного дослідження			
7	Тема 7. Методологічні проблеми соціологічної науки.	1. Епістемологічна дилема у виборі дослідницької стратегії. 2. Концепт «методологічна травма соціолога». 3. Ефект «відсутності методології» в наукових публікаціях на соціологічну тематику.	3,5,7,22
8	Тема 8. Поняття та загальна характеристика емпіричних методів дослідження.	1. Емпіричні схеми як необхідний посередник між теоретичною схемою і дослідом. 2. Загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження. 3. Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення.	3,5,7,9
9	Тема 9. Наукова та методологічна культура наукової діяльності.	1. Поняття наукової та методологічної культури. 2. Проблема підвищення ефективності наукової діяльності та різноманіття підходів до її розв'язання. 3. Академічна чесність. Недопущення плагіату. Загальні вимоги до наукової роботи.	2,7,16,19,20
Семестровий контроль			Залік
ЧАСТИНА ІІ. КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ МЕТОДИ В СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ			
Змістовий модуль 4. Методологія кількісних соціологічних досліджень			
10	Тема 10. Кількісна методологія у соціології.	1. Кількісні методи, їх переваги та обмеження. 2. Кількісні і якісні методи – порівняння і поєднання. 3. Переваги поєднання кількісних та якісних методів.	7,8,13, 23
11	Тема 11. Основні методи кількісного дослідження та аналіз отриманих даних.	1. Особливості методу телефонного опитування (САТІ); 2. Метод анкетування / інтерв'ю face-to-face (F2F-опитування); 3. Особливості онлайн опитування.	8,9,22,23
12	Тема 12. Особливості методології кількісного дослідження.	1. Загальна характеристика методів кількісного дослідження: телефонне опитування, анкетування; онлайн-опитування.	8, 9, 23,28
Змістовий модуль 5. Методологія якісних соціологічних досліджень			
13	Тема 13. Якісна методологія у соціології	1. Історія становлення та розвитку якісної методології в соціології. 2. Сутність якісної методології. 3. Відмінності між кількісною та якісною	3,10,11,24

		методологією. 4. Вибірка в якісному дослідженні. 5. Структура аналізу даних якісного дослідження.	
14	Тема 14. Основні методи якісного дослідження та аналіз отриманих даних	1. Особливості методу глибинного інтерв'ю. 2. Спрямоване та неспрямоване інтерв'ю. 3. Особливості організації та проведення фокус-групових інтерв'ю. 4. Аналіз даних глибинних та фокус-групових інтерв'ю.	3,10, 11,26,30
15	Тема 15. Особливості методології якісного дослідження	1. Теоретичні витоки і сутність якісної методології в соціології. 2. Відмінності між якісною та кількісною методологією. 3. Побудова вибірки якісного соціологічного дослідження. 4. Структура аналізу даних якісного дослідження.	3,9,10,13
<i>Змістовий модуль 6. Аналіз та інтерпретація результатів соціологічних досліджень</i>			
16	Тема 16. Аналіз даних кількісного дослідження	1. Загальні підходи до інтерпретації результатів кількісного дослідження. 2. Аналітичний опис: загальна характеристика і послідовність проведення. 3. Схема аналізу візуальних об'єктів.	7, 16,21
17	Тема 17. Аналіз даних якісного дослідження	1. Загальні підходи до інтерпретації результатів якісного дослідження. 2. Підготовка аналітичного звіту за результатами якісного дослідження.	10, 11
18	Тема 18. Інтерпретація отриманих результатів	1. Аналітична інтерпретація результатів дослідження. 2. Аналітична записка: структура та зміст. 3. Оприлюднення результатів дослідження.	7, 16,22,25
<i>Підсумковий контроль</i>			Екзамен

Екзаменаційні питання

1. Якісна стратегія в соціології, її відмінності від кількісної стратегії.
2. Основні методи кількісного дослідження та аналіз отриманих даних.
3. Глибинне інтерв'ю: загальна характеристика.
4. Загальна характеристика фокус-групових досліджень.
5. Інструментарій фокус-групового інтерв'ю.
6. Роль модератора у фокус-груповому інтерв'ю.
7. Відбір учасників фокус-груп. Визначення кількості фокус-груп.
8. Загальні підходи до інтерпретації результатів кількісного дослідження.
9. Поняття дискурсу та дискурс-аналізу.
10. Критичний дискурс-аналіз.
11. Основні методи кількісного дослідження та аналіз отриманих даних.
12. Теорія особистісних конструктів Дж. Келлі. Поняття особистісного конструкту.
13. Кількісна методологія у соціології.
14. Кількісні методи, їх переваги та обмеження.
15. Техніка репертуарних решіток. Етапи репертуарного тестування.

16. Аналітичний опис: загальна характеристика і послідовність проведення.
17. Особливості методу телефонного опитування (САТІ).
18. Метод анкетування / інтерв'ю face-to-face (F2F-опитування).
19. Особливості онлайн опитування.
20. Загальні підходи до інтерпретації результатів кількісного дослідження.
21. Схема візуального аналізу об'єктів.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Абрамов В. Методологія системного підходу та наукових досліджень (дослідницькі та інноваційні процеси в державній службі): навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / В. Абрамов, В. Арутюнов. – К. : КНЕУ, 2005.
2. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень. – К.: Центр учбової літератури, 2014.
3. Борисова Ю. В. (2014). Фокусовані інтерв'ю. Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2014.
4. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках. — К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022.
5. Вербець В.В. Методологія та методика соціологічних досліджень.— Рівне: РДГУ, 2006.
6. Галян О. Методологія та організація наукових досліджень. — Луцьк: Вежаа-Друк, 2021.
7. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. – К.: Інститут соціології НАН України, 2007.
8. Соціологія: Навч.посіб. За ред. С.О. Макеєва. 3-тє вид.стер. К.: «Знання». КОО. 2005. 455 с.
9. Сапелкіна О. В., Чепурко Г. І. Емпірична соціологія: курс лекцій. Львів: Ліга Прес, 2018. 294 с.
10. Якісні дослідження в соціологічних практиках: Навчальний посібник (2009). За ред. Н. В., Костенко, & Л. Г., Скокової. К.: Інститут соціології НАНУ. 2009.

Додаткова:

11. Бондар, В. С. (2000). Методологічні особливості якісних методів. Отримано з:http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10020/Bondar_Metodolohichni_osoblyvosti_yakisnykh.pdf
12. Грабченко А.І., Федорович В.О., Гаращенко Я.М. Методи наукових досліджень: Навч. посібник. – Х.: НТУ "ХП", 2009.
13. Єріна А.М. Організація вибіркових обстежень: Навчальний посібник. – К., 2004. – 208с.
14. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навч. посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – 3-е вид., перероб. і допов. – К. : ВД «Професіонал», 2005.
15. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень. – К.: Кондор, 2006.
16. Любива Т., Нікітіна Т. Подання результатів аналізу даних кількісних соціологічних досліджень у наукових публікаціях // Соціальні виміри. Вип.5 (16). К., 2013.
17. Медвідь В.Ю., Данько Ю.І., Коблянська І.І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях). — Суми: СНАУ, 2020.
18. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018.

19. Мороз І. В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення та захисту / І. В. Мороз. – К., 1997.
20. Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів / За ред. А. Є. Конверського. – К. : ЦУЛ, 2010.
21. Оссовський В.Л. Соціологія громадської думки. – К.,: ПЦ «Фоліант», ВД «Стилос», 2005.
22. Паніотто В.І. Якість соціологічної інформації: Методи оцінки та процедури забезпечення. - К.: Наук. думка, 1986. - 207с.
23. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017.
24. Соціальна експертиза в Україні: методологія, методика, досвід впровадження / За ред. Ю.І.Саєнка. – К.: Ін-т соціології НАНУ, 2000. – 194 с.
25. Сурмін Ю.П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація. Навчально-методичний посібник. — К.: НАДУ, 2008.
26. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / Батаєва Катерина, Іванов Валерій, Коритнікова Надія, Костенко Наталія, Семотюк Орест, Юзва Людмила; за заг. ред. Костенко Наталії, Батаєвої Катерини та Іванова Валерія. – К.: Видавничий дім «КОНДОР», 2018.
27. Як досліджувати публічні простори в Україні: напрями і методи. Практичний посібник / Петренко-Лисак А., Кушніренко О., Шутюк О. – К.: ВАДЕКС, 2020. – 38 с. URL: <https://ua.boell.org/uk/2020/07/29/yak-doslidzhuvati-publichni-prostori-v-ukraini-napryami-imetodi>
28. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня: (методичні поради) / автор-упоряд. Л. А. Пономаренко. – 3-є вид., випр. і доп. – К. : Толока, 2007.
29. Bora Pajo. Introduction to Research Methods. – Mercyhurst University, 2017.
30. Gundumogula, M. (2020). Importance of focus groups in qualitative research. The International Journal of Humanities & Social Studies, 8(11). 299-302.
31. Patton, M. (2015). Qualitative Research and Evaluation Methods. Thousand Oaks: Sage Publications Ltd.

10. Додаткові ресурси (за наявності):

1. Довідково-інформаційний портал Sociosite: www.sociosite.net
2. Інформаційний і пошуковий портал з соціальних наук Social Science Hub: www.sshub.com
3. Science Information Gateway (SOCIG): www.sosig.ak.uk
4. Liens Socio: <http://www.liens-socio.org>
5. Socioland: www.sozioland.de
6. Міжнародна база даних ЮНЕСКО з соціальних наук (інституції, персоналії) DARE: www.databases.unesco.org/dare/form.shtml
7. Бази даних наукової періодики і книг: www.jstor.org; www.proquestdirect.com; www.ebsco.com
8. www.socis.kiev.ua – сайт центру соціальних та маркетингових досліджень (Київ), викладено багатий емпіричний матеріал (результати соціологічних досліджень, публікації центру, статистичні дані).
9. www.sociology.kharkov.ua– SociologyHall, сайт соціологічного факультету ХНУ ім. В.Н. Каразіна.
10. економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ).
11. www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України).
12. www.sociology.kharkov.ua (Домашня сторінка харківських соціологів).
13. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України).

Питання до іспиту

1. Види соціологічних досліджень.
2. Глибинне інтерв'ю: загальна характеристика.
3. Методи емпіричного та теоретичного досліджень, структура емпіричного та теоретичного знання.
4. Поняття дискурсу та дискурс-аналізу. Критичний дискурс-аналіз.
5. Інструментарій соціологічного дослідження.
6. Техніка репертуарних решіток. Етапи репертуарного тестування.
7. Якісна стратегія в соціології, її відмінності від кількісної стратегії.
8. Програма конкретного соціологічного дослідження.
9. Загальна характеристика фокус-групових досліджень. Інструментарій фокус-групового інтерв'ю. Відбір учасників фокус-груп. Роль модератора у фокус-груповому інтерв'ю.
10. Особливості наукового дослідження в соціології.
11. Загальні підходи до інтерпретації результатів кількісного дослідження.
12. Основні методи кількісного дослідження та аналіз отриманих даних.
13. Особливості методу телефонного опитування (САТІ). Метод анкетування / інтерв'ю face-to-face (F2F-опитування). Особливості онлайн опитування.
14. Аналітичний опис: загальна характеристика і послідовність проведення.
15. Теоретична інтерпретація результатів дослідження.
16. Кількісна методологія у соціології. Кількісні методи, їх переваги та обмеження.